

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

II. De Personis Delegantibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

Panormit. n. 9. *Precisè*, inquam; quia iis casibus, quibus Episcopi, tam ordinarià quàm delegatà potestate, procedere possunt, ab illis ad Archiepiscopum appellandum, in eisq; sede vacante Capitulum succedere, cum eodem Panorm. in c. *Ad abolendam cit. n. 13.* docet *sis. Barbosa n. 17.*

ARTICULUS II.

De personis Delegantibus,

SUMMARIUM.

- 13. Delegat quivis Ordinarius,
- 14. Et pricipuè supremus.
- 15. Delegatus non subdelegat,
- 16. Nisi sit Summi Principis:
- 17. Qui, etiam necessitate non exigente, validè subdelegat.
- 18. Papa etiam à Latere Legati
- 19. Et Proconsulis delegatus subdelegare nequeunt.
- 20. Id tamen possunt ab Inferioribus delegati ad Universitatem,
- 21. Saltem respectu causarum particularium:
- 22. Non etiam Parochorum Cooperatores & alii similes.
- 23. Ab iisdem delegati particulares ex delegantis concessione
- 24. Ejusque nomine,
- 25. Aut nudum tantum ministerium subdelegare possunt.

13. **R**egula generalis delegationem permittit iis, ad quos causarum cognitiones ac definitiones Jure Ordinario spectant; quæ desumitur ex c. *Cum Episcopus 7. de Offic. Ordin. in 6.* verbis, *Per se vel per*

alium, l. More 6. ff. de Jurisdic. Ec. Ut adeo in iis locum habeat Regula, *Potest quis per alium, quod potest facere per se ipsum, quæ est 68. in 6.* Præcipuè autem, propter causarum ad ipsos devolutarum multitudinem, id solent Principes ac Magistratus Supremi, & omnium frequentissimè Summus Pontifex, partim; quòd, tanquam omnium Christi Fidelium judex ordinarius, de omnibus causis Ecclesiasticis judicandi habeat potestatem, *can. Cuncta 17. & can. fin. 9. q. 3.* unus autem omnibus, per se ipsum cognoscendis definiendisq; non sufficiat: partim verò; quòd Fidelibus ab urbe remotioribus nimis difficile & sumptuosum esset, ad causas suas agendas Romam proficisci, ut rectè advertit Vallenf. *ad hanc Rubr. §. 1. n. 2.* & Gonzalez *in c. Si pro debilitate 6 n. 7.* Hæc satis certa.

An autem delegandi potestas etiam delegatis competat, dubium reddere non una ratio videtur: & in primis quidem; quòd non habeat propriam, sed delegatus, mandantis, jurisdictione utatur, *l. Est Prator. 3. ibi, Partibus ejus fungens, ff. de Offic. ejus cui mandata & l. Solet 16. ibi, Vice ejus qui mandavit. ff. de Jurisdic. Ec.* & propterea judex Extraordinarius vocetur, §. *Spatium in fine post can. Inducia 3. q. 3.* ei autem, qui jurisdictionem non sub Jure sed alienò beneficio, ac proinde non propriam exercet, delegatio denegetur, *l. More cit.* Deinde; quòd, sicut in aliis commissionibus, sic etiam in delegatione eligi videatur industria ipsius personæ: ubi autem hæc eligitur, causa non possit aliis committi, *arg. c. & §. fin. Demum; quòd c. Si pro debilitate cit.* delegatis ipsius Papæ subdelegatio permittatur, *Si pro debilitate vel pro qualibet alia gravi causa vel necessitate tractandis causis, quæ*

G g g g 2 à sede

à sede Apostolica committuntur, interesse non possunt. Unde, argumentò à contrario ductò, desinitur, cessante tali causa id ipsis non permissum, *arg. c. fin. §. Vices in 6.* ubi iudicibus, qui Conservatores dicuntur, subdelegandi facultas negatur, etsi sedis Apostolicæ sint delegati, per Rubric. & textum *c. 1. in 6.*

Sed his rationibus, quamcumque veri speciem præferant, non obstantibus, delegandi potestas competit variis iudicibus delegatis & Primò quidem delegato Papæ vel alterius Principis supremi, *c. fin. hic c. Cùm causam 62. de Appell. l. A iudice 5. C. de Judiciis & l. Unic. V. Hec teneant, C. Qui pro sua iurisdictione.* qui, vel totam causam sibi commissam, vel ejus duntaxat articulum, aut partem, v.g. citationem aut testium receptionem alteri subdelegare potest, *c. Super 27. pr. c. Pastoralis 28. §. Item cum & Clement. Unic. pr.* Ratio est; quia summus Princeps, præsertim Ecclesiasticus sive sedes Apostolica, in commissione causarum & negotiorum istis potius quàm personis, quibus ea committuntur, providere, *c. fin. cit. & liti- bus finem,* quàm potest, citò imponere intendit, *c. Finem 5. pr. de Dolo;* & propterea; ne propter varia delegatorum impedimenta, illa & hæc, magnò litigantium incommodò, diu protrahantur, ab illis causas & negotia, per delegationem Apostolicam sibi commissam, per subdelegationem in alias discretas & idoneas personas permittit transferri, *Vivianus in c. fin. cit.* Nisi fortè causa ardua & ita gravis sit, ut à delegato melius quàm ab aliis expediri possit, *c. Si pro debilitate cit. & propterea specialiter electa videatur industria personæ, Laiman in c. cit. n. 3.* Aliam rationem Jalon in *l. A iudice cit. & Bartol. in l. Legatum 6. ff. de Offic. Proconsul. red-*

dunt; quòd delegatus Principis acquiratur, imò major sit quocumque iudice Ordinario, *c. Sanè 11. pr. hic & c. Episcopala 11. §. Præterea de Offic. Ordin. ut proinde, quòd cuilibet ordinariorum libere permittitur, l. More cit. delegandò jurisdictionem dare, meritò etiam Principis delegato conveniat concedi. Quæ posteriori ratione, uti & allegatis præsertim *c. Pastoralis 28. pr. ibi Cùm delegato à Principe Jurisdictione dandi potestatem sit à lege concessa & c. fin. ibi, Cùm delegato à Principe id concedatur à Jure,* textibus subdelegationem à summo Principe, præsertim Papa, delegari generaliter & indistinctè concedentibus permoti, Jalon in *l. cit. n. 11. Cuiacius in c. Si pro debilitate cit. Pontius Lib. 1. de Matrim. cap. 27. n. 3. & Gonzalez in c. cit. n. 13.* ejusmodi delegatis, libere validè, subdelegandi potestatem adhibent, etiam si neque infirmitate neque alia necessitate à causa cognitionis impediantur.*

Neque contrarium evincit *c. Si pro debilitate cit. textus;* quia, cùm aliter textibus subdelegandi facultas ipsis stabiliter indistinctè, illò infirmitatis aut alterius necessitatis causa non exigatur ad subdelegationis valorè, sed ad ejus honestatem duntaxat & justitiam; cùm inde çens utique & injustum sit, injunctum sibi munus transferre in alterum, quando quòd illud exequi per seipsum potest, *27. l. Prudentiam 21. §. Adhuc, Pontius l. cit. n. 5.* Neque etiam textus *§. Vices cit. quia iudicibus Conservatoribus subdelegandi facultas (citationibus & sententiarum denuntiationibus solummodo exceptis) ex speciali ratione; ne eorum potestate, aliàs satis amplà, Ordinaria Jurisdictionis nimium lædatur, non permittitur; nisi deputationis literis expressè sit concessa, Barbosa in c. fin. cit. n. 16. & Gonzalez*

& Gonzalez in c. Si pro debilitate cit. n. 14.

18. Seundò, subdelegandi facultatem Legati à latere delegato tribuunt Panorm. in c. Cùm Bertoldus 18. de Sent. & re judic. n. 22. & Felinus in c. Super questionum cit. n. 18. præcipuè permoti textu c. Cùm Bertoldus cit. quò ab Archiepiscopo Rhemenfi, Papæ à latere legato, delegati, Vices suas aliis subdelegasse, in terminis perhibentur. Ratio duplex reddi solet. Una; quòd à latere Legatus æquiparetur Proconsuli, c. Legatos 2. de Offic. legat. in 6. ejus legato live, ut inquit, delegato judicem dandi, hoc est, subdelegandi potestatem competere, ex l. Legatus 12. ff. de Offic. Proconsul. & l. cùm Prætor 12. §. 1. ff. de Judiciis constat. Altera; quòd ejusmodi Legatus Papæ in Provincia sua major sit omnibus post Papam: ejusque delegatus quasi ipsius Papæ delegatus censeatur. Sed hoc, & ejusmodi delegato subdelegationem Jure permissam, ceteri præsertim RR, Interpp. & DD. passim negant, & c. Cùm Bertoldus cit. legati delegatorum subdelegationem solummodo narrativè referri, non approbati, dicunt; cùm de ejus valore vel nullitate nulla fiat mentio: & Papæ tota decisio spectet sententiam ab ordinario judice latam, Petr. Barbosa in §. 1. cit. n. 121. & Gonzalez in c. Si pro debilitate cit. n. 17.

19. Minus quàm textui & rationi primæ, tribunt alteri; quòd Proconsulis legatum ex JCTis judicem Ordinarium esse, asserant Alciatus in Rubr. de Offic. Ordin. n. 6. & Cujacius Lib. 7. observat. cap. 21. Eum delegatum quidem, sed tamen subdelegandi potestatem non habere, cum Donello Comment. lib. 17. cap. 23. velit Pontius cit. cap. 26. n. 12. Alii, Proconsulis quidem legatū, delegatum, & subdelegandi potestate præditū esse, haud

ægrè concedant: sed, ab eo ad Papæ legatum rectè argui, inficiuntur; quod iste c. Legatos cit. Proconsuli solummodo comparetur; quòd, sicut iste, sic etiam ille, in regenda sua Provincia Ordinarius reputetur, non etiam quoad alia, Zæsius ad hanc Rubr. n. 6.

Tertiò, subdelegare potest à judice 20. Ordinariò inferiore delegatus ad causarum vg. Matrimonialium, Decimalium, universitatem: à quo unam vel plures causas particulares alteri committi posse, Glossa & DD. passim defumunt ex l. §. 1. ff. Quis & à quo appell. & l. Legatus 12. ff. de Offic. Proconsul. Sed neque his, neque aliis Juris textibus id clarè habetur: & propterea hujusmodi delegatis ita subdelegandi facultatem, non tam textibus Juris, quàm communi eorum interpretatione, sensuque DD. & universali consuetudine niti, non malè quis existimet, cum Petr. Barbosa in l. Cùm Prætor 12. §. 1. ff. de Judiciis n. 281. & cit. Pontio cap. 26. n. 12. Ratio reddi solet; quòd ad causarum universitatem delegatus quodammodo æquiparetur habenti jurisdictionem Ordinarium; ac proinde in eo locus sit, arg. c. Cùm Episcopus & l. More cit.

Dixi autem, Unam vel plures particulares: non totam causarum universitatem; quia sibi commissarum causarum ipsam universitatem neque delegatus; neque etiam Ordinarius & Principe inferior judex officium & jurisdictionem suam totam alteri committere potest, sine licentia Principis vel ipsius Juris: ex cuius dispositione jurisdictionem suam ab Episcopo committi posse, diximus, ad Tit. preced. n. 36.

Neque obstant n. 12. allata in contrarium, cùm; quia summi Principis aut ad universitatem delegatus, ut dictum, æquiparatur judici Ordinario; ideòque, si-

Gg gg } cut isti,

cut isti, sic etiam illi subdelegatio merito est permessa: tunc verò; quòd industria personæ ipsius delegati non semper, sed tunc solum specialiter electa censeatur, quando id exprimitur, aut delegato præcipitur, ut *Per se ipsum* vel *Personaliter* procedat, Felinus in *cit. c. fin. §. Is autem n. 2.* vel causæ commissæ arduitas ipsius delegati prudentiam requirere videtur, *c. Si pro debilitate cit. vg. si specialis inquisitio aut proviso Ecclesiæ de Prælato, juxta c. fin. §. Is autem cit. vel nudum ministerium sive mera executio, vg. Prædicatio Crucis, excommunicati denuntiatio vel absolutio alteri quàm Papæ delegato committatur, c. fin. cit. §. fin. Felinus in *§. cit. n. 6.* & Laiman *n. 5.**

22. Magis obolare hæc tunc de subdelegatione traditis videtur; quòd à parochis assumpti Cooperatores, ab illis sibi commissam parochianorum confessiones audiendi eosque à peccatis absolvendi potestatem, aliis subdelegare nequeant: & multò magis; quòd Regulares, vg. Mendicantes à peccatis & censuris absolvendi, in votis dispensandi, eavè commutandi facultatem privilegio Apostolicò obtinentes, eam ne in casu quidem particulari subdelegare possint: quantumvis non tantum ad universitatem, sed ipsius etiam summi Principis sint delegati. At revera etiam hæc non obstant, cum; quia hujusmodi pro foro interno delegatis subdelegandi facultas neque in Jure istiusque interpretatione aut communi sensu DD. neque in Consuetudine, sicut pro externo, est fundata: tum verò; quia delegatis subdelegandi potestas non competit, nisi ratione delegationis quasi officium aliquod habere censeantur, & propterea Ordinariis quodammodo æquiparentur: quale cum neque vi privilegiorum Apostolicorum Religiosi, neque vi

assumptionis suæ Cooperatores habere sed simplex & merus jurisdictionis ordine vg. ad absolutionem usus ipsius permissus censeatur, mirum non est; quòd subdelegare nequeant, etsi id aliis delegati possint, Laiman *Lib. 5. Tract. 6. cap. 10. n. 14.* & Palao *tract. 13. disp. 13. n. 16.*

Quartò, etiam ad unam solum causam ab Ordinario inferiore delegatam eam subdelegare potest, si id ipsi à delegante expressè aut saltem tacite, vg. delegandò cum clausula, *Per te vel per alium* concedatur: & non suo sed Ordinarii eam sibi ita committentis, nomine subdeleget, ut cum Glossa in *c. Is in 12. ff. Per alium in 6. Panormit. in c. Super provisionum cit. §. Porro n. 2. Felinus ibid. n. 18. Bartolo in l. More 5. ff. de Jurisd. n. 12. Alberico ibid. n. 14. & Innocent. ibid. sustinent Sylvester *V. Delegatus q. 4. Navarrus in can. Placuit disp. 6. de Proc. n. 70. Sotus in 4. disp. 18. q. 4. art. 2.* communiter alii tam TT. quam GG. quos congerit & sequitur Sanchez *Lib. 3. de Matrim. disp. 31. n. 8.* Ratio est; quia tali casu delegatus non sub, sed à seipso ipsius Ordinarii delegantis, jure & nomine causam committere, & subdelegatus jurisdictionem accipere censeatur, non à delegato, sed à primo delegante: ut quem etiam ab ejusmodi subdelegato appellandum, Felinus in *c. cit. n. 17. Laiman 3.* & ibi Laiman *n. 10.**

Communi huic doctrinæ pro eorum militantium DD. torrenti Fachinus *Lib. 1. controvers. cap. 45.* eumque locum Pontius *cit. cap. 26. n. 14.* opponunt. Prætermodò *c. fin. c. Causam §. l. A. judice cur. rectoris*, subdelegandi facultatem Principi delegato adfluente contra rationem Juris, subdelegationem aliis non permittentis, *l. Etsi Prætor §. Spatium cit. contra* cuius rationem concessa in consequentiam

tiam trahenda non sunt, *Reg. Quod contra 141. ff. de Reg. Jure à Jure 28. in 6.* Secundus; quia, quæ lege vel senatus consulto vel Constitutione Principum certis magistratibus specialiter tribuuntur, ea in alios ab ipsis magistratibus transferri non possunt, *l. 1. ff. de Offic. ejus, cui mandata*: potestas autem subdelegandi certis magistratibus, scilicet summi Principis delegatis, specialiter conceditur; ac proinde aliorum delegatis merito denegatur; cum his ea Jure concessa non reperiatur, & judicem dare illi solum possint, quibus id lege vel constitutione vel senatus consulto conceditur, *l. Cum Prator 12. §. 1. ff. de Judicis.* Tertius; quia sacri canones dare vetant judicem incertum, *c. Adhuc 10. de Rescript.* incertum autem judicem Ordinarius inferior daret, delegandum cum potestate subdelegandi, præsertim personam, in quam causa per subdelegationem transferenda sit, non expressa; cum tali casu suo nomine à delegato substituendam personam Ordinarius delegans ignoret.

Sed argumenta hæc, licet primò intuitu speciosa sint, accuratius tamen inspecta intentum & à communi doctrina recessum nullatenus persuadent. Priora duo; quia solum pugnant contra subdelegationem à delegato suo nomine juræque & seculis delegantis concessione, faciendam: quam *citt. Felinus n. 18. Sanchez n. 8. & ab hoc relati DD.* alii ipsi quoque rejiciunt; quòd, cum delegatus non habeat jurisdictionem propriam, suo nomine ac jure eam transferre in alium utique non possit: non contra subdelegationem, quæ à delegato fit ex voluntate, jussione vel permissione juræque ipsius Ordinarii delegantis; cum enim iste alteri committere non prohibeatur electionem ipsius delegati suo nomine faciendam, non apparet ulla ratio, cur à se delegato cau-

sam suo nomine in alterum transferendi licentiam dare nequeat, instar arbitri compromissarii: qui, licet arbitrium subdelegandò in alium transferre Jure nequeat; ne finis non sit: id tamen potest ex consensu partium, *l. Non distinguemus 32. §. 16. ff. de Recept. arbitr.* ex quarum consensu subdelegatus perinde, ut ab ipsis delegatus habetur: sicut, cum hæres jussu testatoris eligit unum ex familia Titii, qui legatum capiat, electo beneficium non ab hærede, sed à testatore collatum censetur, *l. Unum de familia 67. §. 1. ff. de Legat. 2.*

Non magis urget argumentum potestatem, partim; quia *c. Adhuc cit.* tantum rejicitur delegatio judicis incerti, eligendi arbitriò ejus, à quo impetratum est rescriptum; quòd iste eligere posset sibi faventem & adversam parti merito suspensum, ut *Tit. 3. n. 96.* est dictum & notant *citt. Felin. n. 18. Laiman n. 10. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 24. in fine*: partim verò; quia eò ipso; quòd delegatus causam non suo sed delegantis nomine & ex istius persona subdeleget, non incertus, sed per delegati designationem certus judex ab ipso Ordinario substitui censetur, ut præter *Interpp. citt. Alexand. in l. More cit. num. 27. & Sanchez num. 18.* observant.

Quintò denique ab Ordinario, Principe inferiore, ad unam etiam causam delegatus, etsi absque illius concessione, neque sibi commissam causam totam, neque ejus partem sive articulum jurisdictionalem, causæ cognitionem continentem, subdelegare alteri possit: huic tamen nudum aliquod ministerium vel meram executionem, sine causæ cognitione, committere potest, ut colligitur ex *c. Super questionum cit. §. Nos autem & cum Glossa fin. in Clement. Unic. hic tradunt citt. Laiman n. 11. & Sanchez n. 10.*

ARTI.

ARTICULUS III.

De Personis Delegatis.

SUMMARIUM.

26. Delegati esse nequeunt surdi, furiosi, infames &c.
27. Pubes, si 20. minor, non nisi à Principe:
28. Et, si 18. annis major est, partibus consentientibus.
29. Laicus delegari nequit ad spirituales,
30. Et Clericorum causas, non merè pecuniarias:
31. Nisi ex certa scientia à Papa:
32. Cujus delegati dignitate &c. conspicui esse debent.
33. Saltem de Jure Communi.
34. Inferiorum delegati esse possunt simplices Clerici.
35. De delegatis salubre decretum Tridentini.
36. Delegari ad eandem causam plures in solidum,
37. Aut secus, possunt.
38. Papa etiam subdelegatus dignitate &c. conspicuus esse debet:
39. Et esse potest ejus delegati Socius:
40. Nisi delegationis literis inserta clausula obstat.
41. Ad delegationis acceptationem subditi tenentur, & cogi ferè possunt.

26. **D**E his quoque Regula generalis est, delegari posse omnes, qui non prohibentur, Speculat. de Judice deleg. §. 3. n. 1. Prohibentur autem quidam Naturæ, ut surdi, muti, perpetuò furiosi, infantes; propter

defectum judicii ac discretionis, §. Trid post can. 1. causa 3. q. 7. & l. Cum Prator 12. §. 2. V. Natura ff. de Judiciis: Alii Lege vel Canone, ut senatu moti, §. hinc V. Lege, infames, utpote quibus ætate legitimi sunt interdicti, c. Licet 47. §. Alii tamen de Testi, & atresb. excommunicati, can. Audimus 24. q. 1. & c. Ad præsumendum 24. de Rejudic. Alii denique Moribus, sive Consuetudine, à Civibus & publicis officiis eos repellente, ut heretici scemina, §. §. cit. V. Moribus.

Imò etiam pubes viginti annis minor delegari nequit, c. Cum vicissim 41. nisi à Papa vel alio Principe aut magistratu supremo datus sit, c. cit. et certa tamen Scientia, hoc est, minorem ætatem non ignorante: qui, sic cum constituendò, in ætate dispensare videtur, Quodam 37. ff. de Re judic. Gloffa in l. Cum Prator cit. V. Et impubes: vel in eum, qui octodecim annis major partes consenserint c. & l. Quidam & ibi DD.

Neque ei obstat; quòd viginti annis minor partium consensu esse nequit arbiter Compromissarius, l. Cum legi 1. ff. de Recept. arbitr. quia non existeretio est arbitrii & delegationis; illud enim majoris præjudicii est, quàm illa: cum delegatus ut suspectus reculari, c. Subjectionis 39. l. Apertissimi 16. & l. fin. C. de Judic. & ab ejus sententia appellari, l. de seqq. ff. Quis & à quo appell. non enim ab ejusmodi arbitris possit, l. Non distinguemus 35. §. 14. ff. & l. n. C. de arbitris eum in eos partes sponte consenserint, & sequè, ad eorum arbitrio standum, obligaverint, Gloffa fin. in c. Cum vicissim cit. & Panormit. in c. Suspicionis cit. n. 7.

Præterea, ad causas spirituales &c. ecclesiasticas delegati de Jure esse nequeunt Laici, arg. c. Decernimus 22. de Judiciis: quia, ut ad eam Rubricam ostenditur, ejusmodi